

B. Sándorné Mint Ápolónő

1944, a nővérem ápolónői egyenruhában. Na, jött a sárga csillag, a tanévnek vége, kijárási korlátozások, csillagos ház elrendelése. Anyámmal rengeteg lakást megnéztünk, sehol nem találtunk helyet, mígnem a szemben levő házból, a Garay utca 4-ből, ami csillagos ház volt, valaki megszólította anyámat, hogy ő minket látásból jól ismer, és följánlja az egyik szobáját. Odaköltöztünk. Rettenetes volt. Össze kellett kapkodni mindent, és leltárt kellett csinálni, hogy mit vihetünk magunkkal, és ez nagyon szűkre szabott volt. A ágynakat vittük át és személyes holmit. Szekrényt, asztalt, fotelt nem, de hát abban a lakásban is volt berendezés. Már előtte le kellett adni a rádiót, szőnyeget, hogy a magyar nép ajándéka a németeknek. [Zsidók tulajdonában 1944 áprilisától nem lehettek rádiókészülékek. (Ezt megelőzte a telefonok kötelező beszolgáltatása.) Április 7-től korlátozták a zsidók utazását, nem használhattak személyautót, motorkerékpárt, nem utazhattak vasúton, taxin, hajón vagy társasgépkocsin. Kijárási tilalmat a csillagos házak kialakítása után vezettek be: 1944 június végétől ezeket a házakat csak meghatározott időpontok között volt szabad elhagyni. (Gonda László: A zsidóság Magyarországon 1526--1945, 221--222. oldal, 226. oldal.) -- A szerk.] A csillagos háznak volt egy olyan hozadéka, hogy abban a lakásban összetalálkoztunk két fiatal nővel, akik a Bethlen téri szükségkórházban dolgoztak. Ez a szükségkórház úgy jött létre, hogy az Amerikai úton volt a zsidó Szeretetkórház, aminek az épületét elvették, és beköltöztették a Bethlen téri zsidó iskola épületébe. Ez azzal a céllal jött létre, hogy a kistarcsai internálótáborban megbetegedett zsidókat itt fogják gyógyítani. Tehát egy őrzött épület volt, volt, hogy fegyveresek őrizték. Ez a két fiatal nő ott volt segédápoló, és 1944 májusában bevittek minket a testvéremmel oda dolgozni. Amikor a csillagos házat ki akarták üríteni [Ez már nem Garay utcai ház volt, hanem egy Rákóczi úti csillagos ház. -- A szerk.], egy másodperc alatt elhatároztuk, hogy elmegyünk a másik kapun. Abban az egy szál ruhában, ami

rajtunk volt, csillag nélkül persze, jobbról-balról belekaroltunk anyámba. Emlékszem, egyfolytában azt mondtam, hogy ?Anyukám, viselkedj úgy, mintha a gyereked valami jópofa történetet mesélne. Ne ezzel a kétségbeesett arccal menj.? Elmentünk a Hernád utcába a nyomdász nagybátyám keresztény barátjához, hogy tudnak-e segíteni. Az asszony sírva mondta, hogy nem tudnak befogadni. Mit csináljunk? Maradt a Bethlen tér. Elmentünk a kórházba, ahol természetesen befogadtak minket. Anyámat is felvették segédápolónőnek. Hol volt hely? Hát a fertőző osztályon. Később annyira tele lett a kórház, hogy egy ilyen kis ablaktalan raktárhelyiséget teleraktak polcokkal, és ott aludtunk a polcon. November elején jött a rendelet, hogy az 1904 és 1928 között született nőknek be kell vonulni. Ugye anyám 1904-es volt, én 1928-as. És akkor anyám azt mondta, hogy őt nem fogják hajtani. Nem mentünk el. És nem jelentett fel minket senki, mert azzal, hogy bementünk a kórházba, eltűntünk a szeme elől azoknak, akik feljelenthettek volna. A kórházban többször volt razzia, de mi a fertőző osztályon voltunk, és oda a németek és a nyilasok se nagyon akartak bemenni. Végül a nővérem karácsony este tifuszos lett. Egy ablaktalan szobának a felső ágyán feküdt, alatta egy ugyancsak tifuszos beteg, talán attól kapta el, és anyám egy széken állva fogta a kezét, és ápolta. Felgyógyult. 1945 január elején egyszercsak megjelent apám a kórházban. Megszökött a munkaszolgálatból. És akkor ott együtt ért minket január 14-én a felszabadulás [lásd: Budapest felszabadítása].